

164. sz. Ajánlás

a munkavállalók biztonságáról, egészségéről és a munkakörnyezetről

Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1981. június 3-án hatvanhetedik ülészakára, ülészakára ült össze,

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a munkavállalók biztonságáról, egészségéről és a munkakörnyezetről, - amely kérdés az ülészak napirendjének hatodik pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat munkabiztonságról és munkaegészségügyről szóló 1981. évi Egyezményt kiegészítő Ajánlásként adja közre,

a mai napon, 1981. június 22-én elfogadja az alábbi Ajánlást, amely a „Munkavédelemről szóló 1981. évi Ajánlás” néven idézhető:

I. HATÁLY ÉS FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1. (1) Amilyen mértékben ez lehetséges, a munkabiztonságról és munkaegészségügyről szóló 1981. évi Egyezmény (továbbiakban Egyezmény) és a jelen Ajánlás rendelkezéseit valamennyi gazdasági tevékenységi ágazatban és a munkavállalók valamennyi kategóriájára alkalmazni kell.

(2) Elő kell irányozni azokat a szükséges és gyakorlatban megvalósítható intézkedéseket, amelyek az Egyezményben és az Ajánlásban szereplőhöz hasonló védelmet biztosítanak az önálló munkavállalók részére.

2. A jelen Ajánlás szempontjából :

- (a) a „*gazdasági ágazat*” kifejezés felöleli mindazokat az ágazatokat, amelyekben munkavállalókat foglalkoztatnak, beleértve a közhivatalokat is,
- (b) a „*munkavállalók*” kifejezés minden foglalkoztatott személyt felölel, beleértve a közalkalmazottakat is,
- (c) a „*munkahely*” kifejezés felölel minden olyan helyet, amelyen munkája kapcsán a munkavállalóknak tartózkodniuk kell, vagy amelyeket fel kell, hogy keressenek és amely a munkaadó közvetlen vagy közvetett ellenőrzése alatt áll,
- (d) az „*előírás*” kifejezés minden olyan rendelkezést felölel, amelynek az illetékes hatóság vagy hatóságok törvényerőt biztosítanak,
- (e) az „*egészség*” kifejezés a munkával kapcsolatban nemcsak azt jelenti, hogy a munkavállaló nem beteg, vagy gyengélkedik, hanem a munkabiztonsággal és munkaegészségüggyel összefüggő olyan fizikai és szellemi tényezőket is magában foglal, amelyek közvetlenül befolyásolják a munkavállalók biztonságát és egészségét.

II. TECHNIKAI INTÉZKEDÉSI TERÜLETEK

3. Az Egyezmény 4. cikkében jelzett politika alkalmazása során megfelelő intézkedéseket kell fogantatosítani, szem előtt tartva a gazdasági ágazatok és a munkák típusának különbözőségeit, valamint azt az elvet, hogy elsőbbséget kell biztosítani a kockázatok okainak megszüntetésére, különösen az alábbi területeken:

- (a) munkahelyek megközelítési módja és kijáratának tervezése, elhelyezése, építési sajátosságai, berendezése, karbantartása, javítása és átalakítása,
- (b) munkahelyek világítása, szellőztetése, rendje és tisztasága,
- (c) munkahelyek hőmérséklete, a levegő páratartalma és a légmozgás,
- (d) az olyan gépek és berendezések tervezése, építése, használata, karbantartása, kipróbálása és ellenőrzése, amelyek kockázatot jelentenek, valamint, adott esetben, bármely címen megengedett működtetése és átruházása,
- (e) a munkakörülményekből eredő mindenféle testi vagy szellemi feszültség megelőzésének, ami káros lehet az egészségre,
- (f) a kézzel vagy géppel szállított terhek, anyagok kezelése, rakodása, tárolása,
- (g) villamos áram használata,
- (h) veszélyes anyagok és hatóanyagok gyártása, csomagolása, címkézése, szállítása, tárolása, felhasználása, hulladékainak és üledékeinek eltávolítása, valamint, szükség esetén, kiváltásuk más ártalmatlan vagy kevésbé veszélyes anyagokkal és hatóanyagokkal,
- (i) a sugárzások elleni védelem,
- (j) a zaj és a rezgések által előidézett szakmai ártalmak megelőzése, korlátozása és a munkavállalók védelme e veszélyek ellen,
- (k) a munkahely levegőjének és más környezeti tényezőinek ellenőrzése,
- (l) a nagy légnyomás különbségek által okozott ártalmak megelőzése és korlátozása,
- (m) a tűzvédelem és a robbanás elleni védelem, valamint a tűz és robbanás esetén fogantatosítandó intézkedések,
- (n) az egyéni védőeszközök, védőruházat tervezése, gyártása, szállítása, használata, karbantartása és kikísérletezése,
- (o) egészségügyi berendezések, mosdók öltözők, ivóvíz ellátás és a munkavállalók biztonságával, egészségével kapcsolatos minden egyéb hasonló berendezés,
- (p) az elsősegélynyújtás,
- (q) szükséghelyzet esetére tervek kidolgozása,
- (r) a munkavállalók egészségének felülvizsgálata.

III. NEMZETI SZINTŰ INTÉZKEDÉSEK

4. Az Egyezmény 4. cikkében említett politika megvalósítása során, az illetékes hatóság vagy hatóságok - a 3. pontban részletezett technikai területek figyelembevételével - tartoznak:

- (a) kiadni, vagy jóváhagyni a munkahelyi biztonsággal, a munkavállalók egészségével és a munkakörnyezettel kapcsolatos előírásokat, végrehajtási szabályok vagy egyéb megfelelő rendelkezéseket, amelyek egyrészt a biztonság és egészség, másrészt pedig a munkaidő hossza és a munka közbeni pihenőidő között fennállnak,
- (b) időnként felül kell vizsgálni a munkavállalók munkahelyi biztonságára és egészségére, valamint a munkakörnyezetre vonatkozó jogszabályokat, valamint azokat a rendelkezéseket, amelyeket a jelen bekezdés (a) pontja értelmében adtak ki, vagy hagytak jóvá a tudomány és a technológia legújabb tapasztalatainak és előrehaladásának megfelelően,
- (c) tanulmányokat és kutatásokat kell folytatni vagy előmozdítani az ártalmak feltárására és arra, hogy megszüntetésükre hatékony eszközöket találjanak,
- (d) a munkaadóknak és a munkavállalóknak megfelelő formában információkkal és tanácsokkal kell szolgálni, amelyekre szükségük lehet és fejleszteni vagy támogatni az együttműködést a munkaadók és munkavállalók között, hogy felszámolják a kockázatokat, vagy olyan szintre csökkentsék azokat, amely gyakorlatilag megvalósítható, továbbá gondoskodni kell, ha ez szükséges, egy speciális képzési program bevezetéséről a migráns munkások részére, saját anyanyelvükön,
- (e) célirányos intézkedéseket kell meghatározni a balesetek megelőzésére, valamint különböző szinteken folytatott tevékenységeket összehangolni és összeegyeztetni, különösen is az olyan ipari zónákban, amelyekben a munkavállalók és a környező lakosság számára magas fokú kockázatot jelentő vállalatok területileg sűrűn helyezkednek el,
- (f) jó kapcsolatot kell biztosítani a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet keretében létrehozott, a munkavállalók biztonságával és egészségével kapcsolatos nemzetközi riasztó rendszerrel,
- (g) megfelelő intézkedéseket kell előírni a csökkent munkaképességű munkavállalók számára.

5. Az Egyezmény 9. cikkének 1. bekezdésében szereplő felügyeleti rendszer az ösztönzést a munkaügyi felügyeletről szóló 1947. évi és a munkaügyi ellenőrzésről (mezőgazdaság) szóló 1969. évi Egyezmények rendelkezéseiből merítse, anélkül, hogy ez csökkentse azon tagállamok kötelezettségeit, amelyek ratifikálták ezeket az Egyezményeket.

6. Amennyiben ez alkalmas, az illetékes hatóság vagy hatóságok az érintett munkaadók és munkavállalók képviselői szervezeteivel folytatott konzultáció után a munkakörülmények terén segítsék elő olyan intézkedések meghozatalát, amelyek összhangban állnak az Egyezmény 4. cikkében jelzett politikával.

7. Az Egyezmény 15. cikkében szereplő megegyezések fő céljai az alábbiak legyenek:

- (a) az Egyezmény 4. és 7. cikkeiben foglalt rendelkezések alkalmazásának biztosítása,

- (b) azon feladatok gyakorlásának az összehangolása, melyek az Egyezmény 11. cikke és ezen Ajánlás 4. bekezdésében értelmében hárulnak az illetékes hatóságra vagy hatóságokra.
- (c) a munkavállalók biztonsága, egészsége és munkakörnyezete terén országos, regionális vagy helyi szinten a hatósági szervek, a munkaadók és a munkaadói szervezetek, a munkavállalók szervezetei és képviselői, valamint más érintett személyek, vagy szervezetek által folytatott tevékenységek összehangolása,
- (d) a vélemény-, tapasztalat-, információcseré elősegítése országos szinten, vagy egy iparág, vagy gazdasági tevékenységi ágazat keretében.

8. Szoros együttműködést kell kialakítani a hatóságok és a munkaadók valamint munkavállalók érdekképviseleti szervezetei, vagy bármely más érintett szerv között az Egyezmény 4. cikkében megjelölt politika kialakítására és alkalmazására.

9. Az Egyezmény 7. cikkében jelzett vizsgálatnak különösen a legsebezhetőbb munkavállalók helyzetére kell irányulnia, pl. a csökkent munkaképességű munkavállalókéra.

IV. VÁLLALATI SZINTŰ INTÉZKEDÉSEK

10. Azon kötelezettségek, amelyek az Egyezmény 16. cikke értelmében meghatározott cél elérése érdekében a munkaadókra hárulnak, a gazdaság különböző ágazatainak és a munka eltérő típusainak megfelelően a következők lehetnek:

- (a) olyan munkahelyekről, gépekről és berendezésekről való gondoskodás és olyan munkamódszerek alkalmazása, amelyek ésszerű és gyakorlatilag megvalósítható mértékben biztonságosak és nem jelentenek veszélyt a munkavállalók biztonságára, egészségére,
- (b) a különböző kategóriába tartozó munkavállalók feladatainak és képességeinek figyelembevételével adják meg a szükséges utasításokat és biztosítják a nélkülözhetetlen képzést,
- (c) a végzett munkák és munkamódszerek valamint az alkalmazott munkabiztonsági és -egészségügyi szabályok megfelelő ellenőrzése,
- (d) az üzem nagyságához és tevékenységének jellegéhez igazodó szervezési intézkedések kialakítása a biztonságra valamint a munkavállalók egészségére és munkakörnyezetére vonatkozólag,
- (e) anélkül, hogy ez a munkavállalókra költségeket hárítana, olyan megfelelő védőruháról és egyéni védőfelszerelésről kell gondoskodni amelyek indokoltak, ha a veszélyeket más módon nem lehet sem megelőzni, sem megátolni,
- (f) biztosítani kell azt, hogy a munkaszervezés, különös tekintettel a munkaidő hosszára és a pihenést szolgáló szünetekre, ne befolyásolhassa helytelen irányba a munkavállalók biztonságát és egészségét,
- (g) minden ésszerű és gyakorlatban megvalósítható intézkedést meg kell hozni a túlzott fizikai és szellemi fáradtság kiküszöbölésére,
- (h) tanulmányok és kutatások ösztönzése, végrehajtása, továbbá tájékozódás az előző bekezdések teljesítéséhez szükséges tudományos és műszaki ismeretek fejlődéséről.

11. Minden olyan esetben, amikor több vállalat folytat egyidejűleg tevékenységet egyazon munkahelyen, együtt kell működniük a munkavállalók biztonságára, egészségére és a munkakörnyezetre vonatkozó rendelkezések alkalmazása terén anélkül, hogy ez csökkentené az egyes vállalatok felelősségét az általuk foglalkoztatott munkavállalók biztonságáért és egészségéért. Adott esetben, az illetékes hatóságnak vagy hatóságoknak kell előírniuk az együttműködés általános módozatait.

12. (1) Az Egyezmény 20. cikke értelmében az együttműködés kialakítása érdekében hozott intézkedések közé kell tartoznia - ha ez indokolt és szükséges és összhangban van az ország gyakorlatával - a munkavállalók biztonsági küldötteinek és a biztonsági és munkaegészségügyi munkavállaló bizottságok és/vagy közös biztonsági és egészségügyi bizottságoknak a kijelölése. A közös biztonsági és egészségügyi bizottságokban a munkavállalóknak a munkaadókkal legalább azonos képvisellettal kell rendelkezniük.

(2) A munkavállalók biztonsági küldöttei, a munkabiztonsági és -egészségügyi bizottságok, valamint a közös biztonsági és egészségügyi bizottságok vagy adott esetben a munkavállalók egyéb képviselői jogosultak:

- (a) megfelelő információkat kapni a munkabiztonsági és -egészségügyi kérdésekről, megvizsgálni azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják a munkavállalók biztonságát és egészségét és fel vannak hatalmazva arra, hogy javaslatokat tegyenek az e területen szükséges intézkedésekre,
- (b) tanácskozni kell velük, ha új, jelentős munkabiztonsági és -egészségügyi intézkedéseket terveznek és mielőtt bevezetésre kerülnének ezek, arra kell törekedni, hogy elérjék a munkavállalók támogatását a szóban forgó intézkedések meghozatalához,
- (c) tanácskozni kell velük a munkafolyamatok, a munka tartalma és a munkaszervezés terén tervezett minden olyan változással kapcsolatban, amely kihathat a munkavállalók biztonságára és egészségére,
- (d) védelemben kell részesíteni őket az elbocsátással és más számukra sérelmes intézkedésekkel szemben, ha a munkabiztonság és -egészségügy terén a munkavállalók képviselőiként vagy a biztonsági és egészségügyi bizottságok tagjaiként teljesítették feladataikat,
- (e) a biztonságra és egészségügyre vonatkozó kérdésekben jogosultaknak kell lenniük arra, hogy a vállalati szintű döntési folyamatokban részt vegyenek,
- (f) a biztonságra és egészségügyre vonatkozó kérdésekben jogosultaknak kell lenniük arra, hogy beléphessenek a munkahely bármely részébe, kapcsolatba lépjenek a munkavállalókkal a munkaidő alatt a munkahelyeken a biztonságra és az egészség védelmére vonatkozó kérdésekben,
- (g) jogosultaknak kell lenniük arra, hogy felvegyék a kapcsolatot a munkaügyi felügyelőkkel,
- (h) jogosultaknak kell lenniük arra, hogy részt vegyenek a biztonsággal és egészséggel kapcsolatos kérdésekben folyó vállalati tárgyalásokon,
- (i) a munkaidő alatt megfelelő fizetett idővel kell rendelkezniük annak érdekében, hogy gyakorolhassák a biztonságra és egészségügyre vonatkozó funkciójukat és hogy átképzésben részesüljenek ezekkel a funkciókkal kapcsolatban,
- (j) jogosultak legyenek szakértők felkérésére, annak érdekében, hogy kikérhessék véleményüket a munkabiztonság és -egészségügy speciális problémáiról.

13. Ha a vállalat tevékenysége szükségessé, nagysága pedig megvalósíthatóvá teszi, gondoskodni kell arról, hogy

- (a) a vállalaton belül - más vállalatokkal közösen, vagy egy külső szervvel kötött megállapodás alapján - munkaegészségügyi és munkabiztonsági szolgálat álljon rendelkezésre,
- (b) szakértők igénybevételére lehetőséget biztosítsanak, annak érdekében, hogy a biztonság és egészségügy kérdéseiben konzultálhassanak, illetve azért, hogy a problémák megoldását célzó intézkedések végrehajtását ellenőrizhessék.

14. Abban az esetben, ha a vállalatoknál kifejtett tevékenység jellege indokolja, a munkaadókat kötelezni kell arra, hogy írásban rögzítsék azt a politikát és azokat a rendelkezéseket, amelyeket a munkavállalók biztonsága és a egészsége kapcsán elfogadtak, valamint azt is, hogy kit milyen felelősség terhel a rendelkezések alapján. Ezeket az információkat valamennyi munkavállaló tudomására kell hozni, olyan nyelven, vagy olyan kommunikációs eszköz útján, melyet az illető munkavállaló könnyen megért.

15. (1) A munkaadókat kötelezni kell arra, hogy rendszeresen ellenőrizzék a biztonságra és az egészségügyre vonatkozó szabványok (szabályok) betartását, pl. a környezeti körülmények ellenőrzésével és arra, hogy rendszeres vizsgálatokat végezzenek az ezen a téren fennálló helyzetről.

(2) A munkaadók kötelesek feljegyezni a munkahelyi biztonságra, a munkavállalók egészségére vonatkozó mindazon lényeges adatot, amelyeket az illetékes hatóság vagy hatóságok szükségesnek tartanak. Ezek az adatok kiterjedhetnek a bejelentési kötelezettség alá eső üzemi balesetek és minden egyéb olyan eset adataira, amelyek egészségkárosodásra vezettek a munka során, vagy az egészségkárosodással kapcsolatba hozhatók, továbbá a biztonságra és az egészségügyre vonatkozó jogszabályok alapján adott engedélyekre és felmentésekre, esetleg azokra a feltételekre, amelyek mellett ezeket az engedélyeket és felmentéseket kiadták a vállalati munkavállalók egészségi állapotának ellenőrzéséről kiállított bizonyítványokra, végül azokra az adatokra is, amelyek arra vonatkoznak, hogy a munkavállalók az üzemben milyen anyagoknak és hatóanyagoknak vannak kitéve.

16. Az Egyezmény 19. cikke alapján fogantatosított rendelkezések célja annak biztosítása, hogy a munkavállalók:

- (a) elvárható mértékben gondoskodjanak saját biztonságukról és más olyan személyek biztonságáról, akiket veszélyeztethet tevékenységük, vagy mulasztásuk a munka során,
- (b) betartsák a saját és mások biztonságára és egészségének védelmére vonatkozólag kiadott utasításokat, valamint, hogy betartsák a biztonsági és egészségügyi eljárási szabályokat,
- (c) szabályszerűen használják a biztonsági berendezéseket és védő eszközöket és ne tegyék használhatatlanná azokat,
- (d) jelezzenek haladéktalanul közvetlen felettesüknek minden olyan helyzetet, amelyről joggal tételezik fel, hogy kockázatot jelenthet és amelyet nem tudnak ők maguk megszüntetni,
- (e) jelezzenek minden olyan balesetet, vagy egészségkárosodást, amely a munka során, vagy azzal kapcsolatosan keletkezett.

17. Semmilyen megtorló intézkedést nem szabad fogantatosítani az olyan munkavállaló ellen, aki jóhiszeműen jelentett olyan esetet, amit jogszabálysértésnek, vagy súlyos

mulasztásnak tekintett a munkaadó részéről a munkavállalók biztonsága és egészsége, a munkakörnyezet tekintetében hozott intézkedéseknél.

V. KAPCSOLAT A HATÁLYOS NEMZETKÖZI MUNKAÜGYI EGYEZMÉNYEKKEL ÉS AJÁNLÁSOKKAL

18. A jelen Ajánlás nem jelenti semmilyen meglévő nemzetközi munkaügyi Egyezmény vagy Ajánlás módosítását.

19. (1) Az Egyezmény 4. cikkében jelzett politika kidolgozásánál és alkalmazásánál az általuk megerősített Egyezményekből eredő kötelezettségeik megsértése nélkül a tagállamok merítsenek azokból a nemzetközi munkaügyi Egyezményekből és Ajánlásokból, melyek a függelékben található felsorolva.

(2) A szóban forgó függelék a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia kétharmados többséggel módosíthatja, ha a jövőben a biztonságra, az egészségügyre és a munkakörnyezetre vonatkozólag valamilyen Egyezményt vagy Ajánlást fogadnak el, vagy módosítanak.